

Soovitused tööandjatele ja ettevõtjatele tervisekontrolli läbimise kohta nakkushaiguste suhtes

Alates 01.01.2017 jõustusid muudatused nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduses (NETS) <https://www.riigiteataja.ee/akt/104122015003> tervisekontrolli läbimise osas nakkushaiguste suhtes. Muudatuste kohaselt ei pea töötaja enam käima perioodilises ehk korrapärases tervisekontrollis nakkushaiguste suhtes, sh iga kahe aasta järel kopsude röntgenuringul.

Seadusega on ettenähtud 1) tervisekontroll enne tööle asumist ja 2) täiendav tervisekontroll.

1) Tervisekontroll enne tööle asumist

NETS-is § 13 lg 1 nimetatud valdkondades töötavate isikute tervisekontroll enne tööle asumist on kohustuslik:

- 1) toitu ja joogivett käitlevad töötajad ning oma tööülesannete tõttu toidu ja joogiveega või selle käitlemisvahenditega kokkupuutuvad töötajad, samuti toidu ja joogivee käitlemisruume puhastavad töötajad, välja arvatud töötajad, kes töötavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta (ELT L 139, 30.04.2004, lk 1-54) I lisas nimetatud valdkonnas, ning töötajad, kes töötavad valdkonnas, mis ei ole Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste nr 852/2004 ja nr 853/2004 millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erireeglid (ELT L 139, 30.04.2004, lk 55 – 205) reguleerimisalas*;
- 2) loomapidajad ja isikud, kes oma tööülesannete tõttu puutuvad vahetult kokku põllumajandusloomade ja loomsete saadustega, välja arvatud loomapidajad, kes peavad põllumajandusloomi, et saada loomseid saadusi enda tarbeks;
- 3) õpetajad ja lasteasutuse töötajad ning teised töökohustuste tõttu laste ja noorukitega vahetult kokkupuutuvad töötajad;
- 4) abivajajale vahetult teenust osutavad hoolekandetöötajad;
- 5) tervishoiutöötajad ning teised patsiendiga vahetult kokkupuutuvad tervishoiuasutuse töötajad;
- 6) kliendiga vahetult kokkupuutuvad ilu- ja isikuteenuseid osutavad töötajad;
- 7) eelpool loetletud tegevusaladel praktikat sooritavad või täiendusõppes osalevad õpilased, üliõpilased ja töötajad.

Nimetatud valdkonnad on valitud kuna nendes töötavad isikud:

- puutuvad kokku paljude, sh nakkushaiguste suhtes eriti ohustatud inimestega või
- omavad paljude inimestega pikaajalist ning nakkushaiguse ülekandumist soodustavat kontakti või
- võivad nakkust levitada, saastades toitu, joogivett või loomseid põllumajandussaadusi, või muul kaudsel viisil.

Eelneva tervisekontrolliga seotud kulud kannab tööle asuja.

*Euroopa Liidu õigusaktide kohaselt ei laiene tervisetõendit puudutavad nõuded isikule, kes tegeleb esmatootmise ja sellega seotud toimingutega (näiteks esmatoode vedu, hoidmine ja käsitlemine tootmiskohas, tingimusel, et see ei muuda oluliselt nende laadi, elusloomade vedu, esmatoode tootmiskohast ettevõttesse tarnimise veotoimingud taimse päritoluga toodete, kalandustoodete ja ulukite korra, mille laadi ei ole oluliselt muudetud) ning isikule, kes tegeleb väikeses koguses esmatoodete turustamisega lõpptarbijatele või vahetult lõpptarbijat varustavale kohalikule jaekaubandusettevõttele või kogumiskeskuses ja parkimistöökohas želatiini või kollageeni tooraine töötlemisega.

2) Täiendav tervisekontroll

Täiendava tervisekontrolli vajaduse otsustab tööandja.

Vastavalt NETS § 42 lg 4 p 2 rahastab töösuhe ajal täiendava tervisekontrolliga seotud kulud tööandja. Vastavalt NETS § 24 lg 4 on tööandja kohustatud lubama töötajal nakkushaiguste või haiguskindluse avastamiseks käia terviseuuringul.

Tööandja võib pidada vajalikuks töötaja täiendavat tervisekontrolli kindlate juhtumite korral (sündmuspõhine lähenemine) kui ka üldise ennetusmeetmena.

Tööandjal on õigus:

- saata töötaja vastavalt riskihindamise tulemustele täiendavale tervisekontrollile nakkushaiguste suhtes (NETS § 13 lg 5).
- nõuda tööle asujalt nakkushaiguste suhtes tervisekontrolli läbimist ning vastava tõendi esitamist, kui eelmise tõendi väljastamisest on möödunud rohkem kui kaks aastat (tõend väljastatud pärast 01.01.2015. a) või tervisekontrolli läbimine ning uue tõendi väljastamine on töö iseärasuste tõttu põhjendatud (NETS § 13 lg 7).

Tööandja selgitab välja töötaja või töötajad, keda on vaja suunata täiendavale tervisekontrollile kasutades riski- ehk sündmuspõhist lähenemist. Tööandja määrab võimalikud riskid, mis võivad põhjustada täiendava tervisekontrolli, sh:

- töökollektiivis ilmneb mõnel töötajal nakkushaigus või esineb nakkushaiguse levik.
- tööprotsesside käigus on toimunud nakkushaiguse levik
- kaebus nakkushaiguse esinemisest/kahtlusest
- tuvastatud haigustekitajaga saastunud toodang või haige loom
- järelevalve asutuse korraldusel.

Nakkushaigusele/kahtlusele viitavate sümptomitega töötaja või töötajad tuleb koheselt kõrvaldada töölt ja suunata arsti poole abi saamiseks, haiguspõhjuse väljaselgitamiseks ja tervisekontrolli läbimiseks. Haige töötaja ohustab teisi ja soodustab haigustekitaja levikut ning võimaliku haiguspuhangu teket.

Terviseameti kodulehel www.terviseamet.ee rubriigis „Nakkushaigused A-Ü“ on avaldatud informatsioon nakkushaiguste kohta, millega võib tööandja tutvuda.

Väga oluline, et töötajad jälgiksid oma kolleegide tervises seisundit ja ei oleks ükskõiksed nendel haigussümptomite tekkimise korral. Sellistel juhtudel tuleks teavitada juhtkonda võimaliku haiguse leviku koheseks piiramiseks (nä „kolleegide valve“). Tööandja peaks selles väga huvitatud olema võimaliku täiendava tervisekontrolli korraldamiseks haigega kontaktis olnud töötajatele. Kõikidest nakkushaigustega seotud küsimustes saab alati tööandja konsultatiivset abi Terviseameti kohalikest esindustest <http://www.terviseamet.ee/info/kontaktandmed.html>.

Tööandjal on õigus asutusesiseselt määrata ennetusmeetmena täiendava tervisekontrolli läbimise reeglid ning teha nad kohustuslikeks kõikidele töötajatele. Näiteks võib tööandja määrata tervisekontrolli läbimise sageduse ja korra (nt pärast puhkusest naasmist, viibimist välismaal riskipiirkonnas jm).

Tervisetõendi väljastamine/väljastamisest keeldumine

Perearst/töötervishoiuarst teeb tervisedeklaratsiooni, tervisekaardi andmete ning määratud uuringute tulemuste põhjal otsuse kontrollitava tervises seisundi kohta ning väljastab tervisetõendi tervisekontrolli läbimise kohta nakkushaiguste suhtes.

Teatud juhtudel on määratud vastunäidustused töötamiseks kui ei ole võimalik väljastada töötajale tõendi tervisekontrolli läbimise kohta nakkushaiguste suhtes (vt lisa 1).

Erinevatel kutse või tegevusaladel töötamisel on ka erinevad vastunäidustused: 1) toidu ja joogivett käitlevatel tööaladel on vastunäidustuseks soolenakkused; 2) loomapidajatele ja isikutele, kes puutuvad vahetult kokku põllumajandusloomade ja loomsete saadustega on vastunäidustuseks soolenakkused ja tuberkuloos; 3) õpetajatele ja lasteasutuse töötajatele ning teistele lastele ja noorukitega vahetult kokkuputuvatele isikutele on vastunäidustuseks piisnakkused; 4) hooledandetöötajatele on vastunäidustuseks piisnakkused, B ja C viirushepatiitid, käte seenehaigused ja nahamädanikud ja MRSA kandlus; 5) tervishoiutöötajatele on vastunäidustuseks piisnakkused, B ja C viirushepatiitid, käte seenehaigused ja nahamädanikud, MRSA kandlus ja muud ägedad hingamiselundkonna ja verenakkused; 6) ilu ja isikuteenuseid osutajatele on vastunäidustuseks B ja C viirushepatiitid, käte seenehaigused ja nahamädanikud, tuberkuloos ja muud verenakkused.

Perearstil/töötervishoiuarstil on vastavalt Ravikindlustuse seaduse § 73 lg 1 õigus tervisetõendi väljastamise eest võtta mõistlikku tasu tema poolt kehtestatud hinnakirja alusel.

Tervisetõendi säilitamine

Kooskõlas NETSi § 13 lg 2 säilitab tööandja tervisetõendi tervisekontrolli läbimise kohta nakkushaiguste suhtes töösuhte kestuse jooksul ning vähemalt aasta pärast töösuhte lõppemist. Töösuhte lõppemisel ei pea töötaja tööandjale loovutama talle väljastatud tervisetõendit vaid tööandja teeb sellest vajadusel koopia.

Töötamiseks tegevusalades (NETS § 13, lg 1) vastunäidustuste loetelu

Jrk. nr.	Kutse- või tegevusala nimetus	Vastunäidustused töötamiseks
1	Toitu ja joogivett käitlevad töötajad ning oma tööülesannete tõttu toidu ja joogiveega või selle käitlemisvahenditega kokkupuutuvad töötajad, samuti toidu ja joogivee käitlemisruume puhastavad töötajad, välja arvatud töötajad, kes töötavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta (ELT L 139, 30.04.2004, lk 1-54) I lisas nimetatud valdkonnas, ning töötajad, kes töötavad valdkonnas, mis ei ole Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste nr 852/2004 ja nr 853/2004 millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erireeglid (ELT L 139, 30.04.2004, lk 55 – 205) reguleerimisalas	<ol style="list-style-type: none"> 1. koolera 2. kõhutüüfus 3. paratüüfused 4. salmonelloos 5. šigelloos 6. E. coli soolenakkus 7. kampülobakterenteriit 8. jersinioos 9. rotaviirusenteriit 10. Noroviiruse tekkene äge enteropaatia 11. giardiaas (lambliaas) 12. krüptosporidioos 13. A-viirushepatiit 14. amöbiaas 15. listerioos 16. helmintiaasid ehk nugiushaigused 17. muud toidu- ja joogiveevahenduslikud nakkused
2	Loomapidajad ja isikud, kes oma tööülesannete tõttu puutuvad vahetult kokku põllumajandusloomade ja loomsete saadustega, välja arvatud loomapidajad, kes peavad põllumajandusloomi, et saada loomseid saadusi enda tarbeks	<ol style="list-style-type: none"> 1. salmonelloos 2. E. coli soolenakkus 3. kampülobakterenteriit 4. jersinioos 5. krüptosporidioos 6. listerioos 7. tuberkuloos
3	Õpetajad ja lasteasutuse töötajad ning teised töökohustuste tõttu laste ja noorukitega vahetult kokkupuutuvad töötajad	<ol style="list-style-type: none"> 1. hingamiselundite tuberkuloos 2. difteeria 3. läkaköha 4. leetrid 5. punetised 6. mumps 7. muud hingamiselundite nakkushaigused
4	Abivajajale vahetult teenust osutavad hoolekandetöötajad	<ol style="list-style-type: none"> 1. hingamiselundite tuberkuloos 2. MRSA - kandlus 3. äge B-viirushepatiit 4. äge C-viirushepatiit 5. difteeria 6. läkaköha 7. leetrid 8. punetised 9. mumps 10. käte nahamädanikud ja seenhaigused
5	Tervishoiutöötajad ning teised patsiendiga vahetult kokkupuutuvad tervishoiuasutuse töötajad	<ol style="list-style-type: none"> 1. hingamiselundite tuberkuloos 2. MRSA - kandlus 3. äge B-viirushepatiit 4. äge C-viirushepatiit 5. difteeria 6. läkaköha 7. leetrid 8. punetised 9. mumps 10. käte nahamädanikud ja seenhaigused

		11. muud ägedad hingamiselundkonna haigused 12. muud verenakkused
6	Kliendiga vahetult kokkupuutuvad ilu- ja isikuteenuseid osutavad töötajad	1. hingamiselundite tuberkuloos 2. äge B-viirushepatiit 3. äge C-viirushepatiit 4. käte nahamädanikud ja seenhaigused 5. muud verenakkused
7	Punktides 1-6 loetletud tegevusaladel praktikat sooritavad või täiendusõppes osalevad õpilased, üliõpilased ja töötajad	Tervisekontroll toimub vastavalt selle kutse - või tegevusala kontrollile